

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§.7. Sicut videri non potest sol sine eius luce: sic nec Christus, nisi nos ipse illuminet, agnosci.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

XXIV.
Mensam
illi soli
nos pre-
paramus.

Pf. 68.
5.

20.

Ecc. 42.
16.

Ecc. 5. 12.

I.
Sol sine
luce vi-
deri non
potest.

perditis & seruitute damnatum ex illa te nobis
liis viadicare, teque principem crearet opulen-
tum & gloriosum, quantum illi deberes? Quan-
tam gratitudinem? Quantas gratias? Extraneum
alij soli mensam quasi desiderium ostendentes
illi seruiendi viuacissimum omnibus illis quæ ab
illo se recepisse protestabantur. Quam mensam
parte tibi conuenit de cordis tui præcordijs, in
illa Christo confectas totamque proponens illi
aniam tuam, cogitationes tuas, intellectum
tuam, tuam voluntatem, tuam memoriam
denique quidquid es? Veruntamen, heu Do-
mine mi, quoribus te querelas exponentem au-
diui: *Reituebant mihi mala pro bonis, &
edum pro dilectione mea.* Nec id immerito
quandoquidem in bonorum compensationem
quæ de nanibus tuis homines acceperunt: tibi
mille sceleribus, offensisq; mille respondeant *Ma-
la pro bonis.* Te ipsum interrogo, dicito mihi, qui-
bus Deo respondes, nisi dissolutionibus, lasciujs,
inhonestis libidinis tux desiderijs? Quibus nisi
sanctæ legis eius contempitu eiusque sanctissimi
nominis iniuria? Vbi nam illæ gratiæ quas illi
memor refundis? Vbi nam opera pia ad eiu; ho-
notem, gloriæque frequentata?

§ 7. Sicut videri non potest sol sine eius lu-
ce: sic nec Christus, nisi nos ipse illumi-
net, agnosci.

Licet prædicta vera sint, & explananda mit-
tamus, quocirca hæc offerri possunt Theolo-
gorum classibus Virisque scholasticis, nisi fal-
lar voluit Dominus hoc symbolo lucis particu-
larem quandam explicare tuum effectum, qui
est, nos illuminare, per primum illud designa-
tum, in quem illico incidimus, loquendo
de sole, & ipse Spiritus S. hanc exposuit: nam
hoc primum ei assignat epithetum *Sol illumina-
ns per omnia respexit.* Hic est effectus huius
diuini solis Christi animæ in cognitione diuine
sux personæ illuminare, sine cuius lumine illam
non possemus intelligere, sicut conuenit & al-
que erroris periculo. Axioma est Apost. Pauli
Omnia que arguuntur à lumi. & manifestantur,
id est: sine lumine quidquam cognoscere est im-
possibile. Vt sol videatur nostrisq; appareat ocu-
lis lumen aliquod requiritur. Num queris quæ
erit ista lux? Omnibus notum est ipsam esse
eiusdem solis, quem nulli possunt videre oculi,
nisi ipse ad hoc lumen infundat: Quod si ipse

sux claritatis radium nequaquam communicet,
quo oculos illuminet, in toto orbe nulli erunt
licet aquilarum acutissimi qui valeant eum in-
tueri, mille quamuis accendas faces, lignorum
strues, candelarum copiam & quælibet possis in
hoc mundo imaginari luminaria. Etenim sol
procul à nostris distat oculis, super hæc conte-
ctus est, circuminctus; & cælis inuolutus, tribus
à parte superiori, & tribus à parte inferiori:
Ipsè namque in quarto est: medius inter omnes:
Deinde intet ipsum & nos medium quoque in-
teret aliud, elementares scilicet regiones: Vnde
omnino foret nobis impossibile illum videre, ni-
si idem ille aliquem lucis suæ radium, quo vi-
deri possit, infunderet.

Sol'em illum diuinum considera Christum,
quam coopertus sit nostræ naturæ cælis, corpo-
re & anima, carne & ossibus, infirmitate, pau-
peritate, doloribus, cruciatibus, ignominijs, mot-
te: quis illum cognosceret? *homo est & quis cog-
nosceret eum.* Aiebat Vates Ieremias iuxta lectione
Septuaginta. Quænam in illo apparent ex ho-
minum iudicio adeo à Deo aliena? illi qui cla-
riorem de illo habebant scientiam, nempe Iudæi,
minus illum agnouerunt: *Vnde nec reputauimus*

Hier.
17. 9.

Isa. 53. 3.

II. 2
Allegoria
de virga
Moyse.

Pf. 43. 1.

Rom. 8.

Ficrit

III. Pieri non poterat, ut quis illum agnosceret, nisi prius aliquem lucis suae divina radii communicaret ac seipsum animabus cognoscendum aperiret, hinc petitionem intelligit D. vidis crebre repetitam: *Emite lucem tuam & veritatem tuam: ipsa me deduxerunt & adduxerunt* Ps. 42.3. *in montem sanctum tuum, & in tabernaculum tuum.*

A Patre suppliciter exposcit, ut si uolumus vniuersitatem mittat in terras quem duobus nominibus illi proprie (teste Aug.) declarat: *Luce tuam & veritatem tuam*. Hae enim ea sunt nomina, quibus seipsum agnominavit nobisq; maiestatem vocat: te veritatem ac lucem: *Hae nomina duo res vnae. quid enim aliud lux Dei, nisi veritas Dei? Aut quid veritas Dei, nisi lux Dei? Et hoc utrumq; vnus Christus, Ego sum lux mundi ego sum via veritas &c.* Domine emitte veritatem te a terra tuamq; lucem. Nihil potest omnino cognosci, nec aliqua sciri veritas sine luce illi proportionata. Nec enim corporales oculi videbunt adamantem aurum, argentum, albam, nigrum licet ante se haec habeant, nisi lux aliqua corporalis illos illuminet. nec poterit finititer intellectus naturalem aliquam cognoscere veritatem, nisi homo minus poterit supernaturalem aliquam cognoscere veritatem nisi illi lux quadam supernaturalis illuminet, quae illi sit proportionata veritati. Eiusdem veritas est diuina supernaturalis: vnde mittens illum, veniat factus lux ut ipse intellectus oculos illuminet, quibus eum agnoscat: etenim sine illa nihil efficitur: sicut nec sol ipse cognosci potest si lucis suae radios oculis minime communicet.

IV. Similitudo. Hae ea doctrina est: qua professus est Apost. Paulus, illam confirmans per eximiam illum Vatis Isaiae sententiam: *Oculus non vidit, Deus absque se qua preparasti expectantibus te.* Ad litteram loquitur de supremis Christi mysterijs quae de creuit & preparauit Deus in aeterna sua praedestinatione in generis humani redemptioe. Si cut nullus est oculus qui cernere possit solē sine eiusdem solis lumine sic Domine: *Non vidit oculus absque te &c.* Et n. fallor eleganter alluauit Prophetam ad illum Moysi & Dei mutnam inter locutionem. Se Deus illi valde familiarē prebebat multisque amicitiae verbis mentem illius demulcebat, ex quibus Moyses occasione sumpsit hunc illi supplicem libellum offerrendi: *Ostende mihi faciem tuam.* Domine mi, sane multum est, quod tibi sim adeo vicinior, mihi que tam apertē loquaris, ut mutuo colloquamur, & tamen te nullatenus videam: *Ostende*

mibi (amabo faciem tuam. Quid ad hoc Deus? Non poteris vidē, re faciem meam: Non enim visibis me homo & vnus. Veritatem eo hoc videtur in tu gratiam teceio. Supra petram ascendas, quam tibi designauero, ego vero illic transibo. Tu autem attentus eris, ut me conspicias, & quando coram te fuero, vitem emittam, qua nec tibi dabo cognoscendum nomen meum: tibi significans: tunc cognosce me, tunc postertora mea videbis. Hunc credit Lipomianus seosum esse legitimum horum verborum: *Vocabo in nomine Domini coram te.* Quando fuero coram te, loquar ego tibi que nomen meum aperiam dicendo: Moyses aspice me, cognosce me, Ego enim sum Dominus. Mille hic occurrunt inquirenda. verū in particulari id quod illi dicit, admirare transibo coram te, coram oculis tuis, dicam que tibi: Moyses cognosce me ego enim sum Aeternus Deus si te ipsum coram oculis eius staueris, quid necesse est, quod illi loquaris, ut ille te videat teque cognoscat. tamen te illi nomen indicauerit: An caecus est Moyses? An forte tu tam exigua substantia vi oculis eius expositus ab ipso mirum dicitur? Admirabile locutionem: *Hae de Christo maxima propheta est.* Sic D. Aug. Patet hic de Christo uultu in Trinitatis enim erat Dei filius coram oculis: Moysi est populi Iudaici, quae ante se positus non agnoscerent, sed nec possibile foret agnoscere si se ipsum ille diuina luce manifeste re. quatenus posteriora eius uiderent (intelligo humanitatem eius) cognoscerent quia in illis uultu Dei, id est, uera eius diuinitas latebat abscondita.

VI. Iudaei ob sua peccata non meruerunt agnosce re Christum. Ex praen illis intelliges, quae ratione possibile fuerit quod cum Iudaici apertē coram se praesentem viderent Dei filium, totumque oculis significisque manifestum, illum tamen haudquam agnoscerent: Etenim enormibus suis sceleribus, ac nequitijs in soluti diuinam eius lucem recipere contempserunt, sine qua illum agnoscere erat impossibile, etiam illis qui praesentem illum oculis suis intuebantur. Quis illum propius ad oculum habuit quam Annas & Caiphas totumque summum Sacerdotem Principumque concilium? Quis propius quam Pilatus? Quis propius quam in sancta illa populi Iudaici multitudo in cuius conspectum Petrus eum foras produxit et acclamans: *Ece homo.* Nec tamen illum cognouerunt, adeo vicine coram eis transentem: ob insignem enim coram nequitiarum reprobamque seditionem, qua cor eorum implebatur.

mihi (amabo faciem tuam. Quid ad hoc Deus? Non poteris vidē, re faciem meam: Non enim visibis me homo & vnus.

Exod. 33. 20.

2. 154. in 120.

plebatnr, eos diuinus ille sol sua luce non illu-
strabat, sine qua eam cognoscere nonimus
posse neminem: *Oculus non uidit, Deus abique*
te, que preparasti expectantibus te.

Gen. 21. 4. *Scilicet admittor historiam Agar quam*
Abraham xibus suis extorbauit solo fr. sto
pani & treaque contentam in cineris viati-
onis surrexit: itaque Abraham mansit & tol-
lens panem & utrumque aqua imposuit seipule
eius traxitque puerum & dimisit illam. Vi-
si dicitur domo Agar comie hinc Hamael, iter ar-
ripit per deserta Bethababec. Illi aqua defuit,
quam in uice secum tulerat. Tota illa regio
sine fontibus iniquosa languet, nec vlla
aspiciam supererat aqua ad quam exire rretet
haurientiam. Summpere pueri miseretur sibi
percutit. Cor illi non est adeo constans ut
oculis suis spectet mater puerum afflicta mo-
rientem: ad arboris illum deuicet truncum:
illius vrbis protectum: Et abiit, sedt ue d
regione pr cal quantum potest arcus tacere.
Ne videndi morietur puerum quem tan o-
pere diligebat, haberet orationem: Dixit
enim: non videbo morientem puerum. Ad la-
eymas plancioneque matris dolorosa recur-
rit: dum videt se nullum posse filio morienti
conferre remedium, & oratione facta toto
Deum rogat effectu, ne diuina eius puero de-
eret providentia, eum iam illi hominum
omni desperatum esset auxilium. Preces eius
benignus admittit Deus, misitque Angelum,
qui & necessam solaretur & puero morienti
*locueretur: *Vocauitque Angelus Dei Agar de**
caelo etc. Aperuitque oculos eius Deus qui vi-
dens puteam aqua abijt, & impleuit utrem,
deditque puero bibere. Quod factum illi dolor om-
nis auertitur, vitaque pueri ad solidiora con-
firmatur cum sitim ex aqua fontis quem vidit,
extinguere potuerit. No leuis occurrit hic dif-
ficultas. Quomodo fontem non vidit vel pu-
tem adeo notum? Etenim illum Dominus eius
ac Marius Abraham effoderat, multasque ob
cum passus fuerat contentiones. Deinde vt con-
stat ipsa Agar fontem illum seu puteum appel-
*lata: *Puteum viuantis & videnti: Celeste my-**
steriu. Christus Dominus noster natus diui-
*nus, puteus est vita & visus: *Viuantis & videnti:**
Dubius hic excellit prarogatiuis: nec pro quod
*vita sit animæ & visus in cell. Cui: *Dominus il-**
luminatio mea & salus mea. Ita conspectus à
Iudæis & adeo nominatus, quem modò presen-
tem habent, sed nec vident nec cognoscunt. In
*Hieron. *Bapt. de Lanuza Tom. III.**

illo contempitur adeo prodigiosa atque emi-
nentia vt hæc omnia vnanimi voce conclamè:
hinc verum esse Deum nec tamen illum Iudæi
noscere potuerit. Non illum igitur d prodito-
res agnosceris si i se Dominus vobis nō aperiat
oculos suoque diuino splendore illis irradiet.

Hinc causâ patet ob quam Apost Paul Chri-
stum inscribat Auctore & consummatorem fi-
dei: *Aspicientes in auctorem fidei, & consumma-*
torum Iesum. Quid est fides, lux quædam so-
pernaturas nostrum illuminans intellectu ad
cognoscendum mysteria supernaturalia, ea præ-
sertim quæ Redemptorem nostrum concer-
nant. Hanc quis tribuit? Unde procedit? De
*Christo, cœlesti sole: *Ego sum lux mundi de quo**
*dicitur est. *Illuminat omnem hominem venturè**
in hunc mundum. sicut filius Dei, qui lux est per
euentiam, hominis illuminat intellectu ad
cognoscendum veritates bonæ naturalia, natu-
rale illi lucem infundens ab ipso velut à
*principio procedenti de qua sic ps. III: *Dauid:**
*Signa: *est super nos lumen vultus tui Domine,**
Sine qua nemini possibile est quidquam in na-
turali sua essentia cognoscere: sic idem ipse
est qui supernaturalem lucem communicat per
quam veritatem bonæ cognoscit supernatu-
ralia. Hæc autem fides est sine qua cognosci
*non possunt. Hæc est *Ego sum lux mundi. Ex**
prædictis colligit D. Greg. id quod præmissimus
nempe: quod sicut quæta libet accendantur faces
& candelæ corâ oculis tuis, solem non videbis,
si ille ipse tuos non illuminet oculos: sic est in
mysterijs nostri Saluatoris. Prædicare quidem
possunt Apostoli, docere Doctores, mysteria
proponere illaque miraculis obfigurare: quod si
sol hic splendore suo nō communicet nec vide-
buntur nec agnoscentur. Ex illis difficultas illa so-
luntur valde commisit circa legationem D. Ioan-
Bap ad iheros. Misit etenim hic de carceribus,
quibus tenebatur discipulos: si orab eo qua situ-
*ros: *Tu es qui venturus es an alium expectamus?**
Hæc interrogatiōe S. Petrus admittit illaq;
Baptista proponit. Dicit nobis factissime præ-
cursor, an Christu tu minime cognoscis? Nōne
in voce clariori de illo testimonium perhibuisti
quod ipse sit expectatus Messias & agnus qui
peccata mundi tollit vniuersi? An tu eorum
oblitus qua alijs proclamasti? Antu in d. abum
nunc vertis quod prius tam asseueranter cōfir-
masti? D. Xerone catenas & carceres quibus cō-
stringeris nam aut obumbrasse lucem aut o-
timidasse spiritum? Nihil horum asserunt D.

Heb. 12. 1
VIII.
Cuius di-
cent au-
toritatis.

Ps. 4. 7.

He. 10. 26
36.

22. 23

Mat. 11. 2

IX.

Cui loq-
ner disci-
pulos
suis est
Christi
miserit.

VI. 1. *per cē*
de Chri-
sto u-
teat ex-
positio-
ne uiuē-
tis &
vidēti

Gen. 16. 24.

Ps. 16. 1

Ep. 151. ad Alga-
siam 2. 1.
Matth. 1.
2. thesau.
6. 4. Mat.
11. 7.
D. Hier.
Tom. 4. a
Ioan. 1. b
Matth. 3.
c Ioan. 1.

Hier. D. Chrysof. D. Cyrill. Vt enim à nobis talem amoueret Christus opinionem in eadem hora sermonem instituit adeo laudatum in quo Bap. præconia sic eleganter extulit vt cum arundinem negaret esse ad ventos contrarios varioque mobilem. *Quid existis in desertum videre? Arundinem vento agitatam &c.* In hęc, in sua confessione, in tua sententia Ioan: permanet immutabilis. Profero D. Hier. *Non poterat ignerare quem ignorantibus ante monstrauerat, de quo dixerat. Qui habet spiritum sponsus est. Et: Cuius non sum dignus calcameta portare. Et: illum oportet crescere, me autem minus. Denique: a trem intonantem auferat. Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacuit in quem igitur hunc suum legat discipulos Christum interrogaturus vt illis dicat num verus sit Messias? Theologum egit hic Magister, & doctrinæ catholice, quam excutimus professorem eximium. Nouerat enim quod cum Christus ellet sol ille diuinus, impossibile foret illum intelligere si cum ipse splendorem hand quaquam infunderet. Hoc summo opere optabat, vt cum Discipuli ad sui salutem agnoscerent. Et hoc quoque nouerat, quod quamuis ipse Lucerna esset ardens & lucens, sua illi lux non sufficeret, nisi suam virtutis supera laderet. Ea igitur de causa ad ipsam Discipulos destinat, quatepous illos illuminet, seque ipsum illis cognoscendum aperiat. Nec hoc ignorabat, quod eleganter prosequitur D. Greg. Prædicatorem posse quidem, licet Angelus sit, auditui verba proponere, quibus fides declaret mysteria, lucem autem ad cordis illuminationem omnino necessariam, minimè nisi Christus splendorem suum adiungat supernatoralem: eodem modo quantumlibet aliquis oculis tuis adamantei gemmasque videndas obijciat, illas nullatenus videbis, nisi sol illis lucem suam aspergens illustrator accurrat.*

Joan. 1.
35.
X.
Sinc
Christi
lumine
nulla fi
des.
L. 39. mo
vol. 6. 16.

XI.
Prædica-
tores non
sibi fru-
ctum ad-
scribant
vocatione
nis sed
Christo
1 Cor. 3. 7.

His D. Paul. innoxius mirabilem illam contra quosdam prædicatores protulit rationem, cum popularem auram vanamque gloriam ex se sibi fructu sectabantur, quem suo iudicio suis effectibus concionibus: videbant enim ex Auditoribus plures ad Christianam fidei castra conuogari. Fallimini (inquit Apost.) vobis effectus huius gloriæ adscribentes: *Neque qui plantat est aliquid neque qui rigat.* Hoc quod veteris cernitis oculis manibusque tangitis attendite: potest quidem Agricola magnam semen in dactylis terræ mandare, magna liberalitate,

magna voluptate: verumtamen indubium est, illum ipsum non esse, qui hoc agit, vt illud terra in sua recipiat viscera, atque in illis radices agat: hoc etenim opus est solis quem idcirco Philosophi Patrem diuicie videntium. Potest quidem aquam deducere, qua campos irriget: verum vt illa terræ penetralia perueadat, habeatque virtutem in illa producendi, ab eius non dependet manibus, sed solis virtute: hic enim suis potens influentijs ac virtute illic operatur intrinsecus. Idem sit intellectus de fidei mysterijs. Possumus quidem nos prædicatores: semen verbi Dei vestris commendare auribus & aquas celestis doctrinæ dirigere vt ad vestras penetrent aures, verum vt vestrum hoc cor recipiat & in eo radices figat, nec nou fructus viuæ fidei producat: o, eris hoc non est nostri sed solius Iesu Christi: *Quid Paulus? Quid Apollo? Quid Cephas? Ministri eius cui credidistis.*

Dicitur hoc Evangelista Lucas: id referens quod D. Paulo Prædicanti contigit Philippis: Probatur quamuis enim plures essent auditores, fidem tamen vna tantum suscepit mulier vocalulo Lydia. Lydia: nam loquente Apost. & Euangelica prædicationis semen iacente, huic soli Deus suam contulit gratiam in eius corde operatus, illudque aperiens, quatenus in hoc Dei verbum ingrederetur. *Quis Dominus aperit cor intendere his, quæ à Paulo dicebantur.* poterat quidem Apost. huius seminare semen, sed quod illud in corde radicaret, opus erat illius Domini, qui hoc præparauit & aperuit, vt illud reciperet ibi que radices ageret in illa scilicet corde huius felicissimæ mulieris, qui eos omnes in sua deseruit infidelitate, qui cum illa pariter Dei verbum audiebant, idque ex iudicio suo abscondito vel oboorum iniquitates.

Da à hæc doctrinam, perpende, quid tibi sit intelligendum quod nempe fides illa, quam modo habes, quæ Deum eiusque diuina cognoscis mysteria eius sit donum, & celestis illius solis effectus: hanc etenim ex sua diuina misericordia tibi communicauit: *Fides donum Dei est non ex operibus.* Hinc sequitur quod in illis firmior sit atque feruentior, qui in anima sua magis ex hoc participant sole illum illuminante. Sol est qui gemmas illuminat, illaque amplius de eius luce participat, quæ solem habet sibi viciniorem. Quam splendide lucerent adamantes, qui non solum locis illius radii foris acciperent, sed intus, in seipsis ipsam solem perficerent.

XII.
exemplo
Lydia.
Ab. 16.
14.
23.
Ephes. 2. 9
XIII.
Fides est
donum
Dei.
Suisimè

XIV. **Christus** & **similiter** concluderent? Sol est Christus, qui animas in Dei cognitione illuminat, illa verò clarior illum habebit, qui diuinum hunc solem sibi habuerit vicinior: ille verò multo amplius qui illum in seipso receperit: quam perfecta Angelus & que sancti in cælis luce illuminantur? Tanto splendore illuminatur, vt Deū ipsū cūq; mysteria clarissimè cōtēplēt: eo quòd in ipsis in eorum singulis sol ille cælestis perfectissimè insit per conlummatam gratiam, & eum singulis eorū per gloriæ lucem vnitus intimius, Hoc D. Ioan. declarat. tum fuit dum ab Angelo cælestis illa Ciuitas ei demonstratur luce radiata adeo clara, vt ei comparata meridiana lux nostra tenebræ sint: & intuentis vnde tanta lux procederet nec solem vidit, nec lunam, nec stellas, nec faces, sed agnam tanto splendore coruscantem vt mille soles luce sua longe superaret: *Lucerna eius est agnus* Factus est autem Agnus ille in singulis illius Urbis Ciuitibus sol fulgentissimos, vnde eorum singuli claritate fulgebant mille solibus ampliori, Si hic abacos statueretur adamantibus exornatus quibus idem maioribus, atque alijs minoribus, & in singulis eorum sol luceret ardentior, quales essent? Quam clarior quam illuminati? quam illustres? Omnes & singuli sol esse viderentur.

Ostendit Deus Michæ Propheta Cælitē in symbolo adamantum: idque pluribus de causis, quas modo non vacat explanare, Quid est cœlū nisi serinioni adamantum? O quam eximium? O quam pretiosum? O quam innumerabilis eorum multitudo, quidam maiores, alij minores, In singulis eorum sol est, quem in seipsis singuli eorum per admirabile illapsum cōplectuntur vt Dominica & diximus, Hinc intellige quanta sit illa lux: quanta claritas quā beati perfrountur? In hac vita fin illiter est & manet diuinus ille sol in electis per gratiam, quem intra se concludunt: *Christus habitat in vobis*, Aiebat illis Apostolus hinc illis oritur lux quædā eminentissima præcellentis Dei: eiusque mysteriorum cognitione, tantò clarior tantòque illustrior, quanto in seipsis interioribus per maiorem gratiam solem hunc comprehendit perfectissimè, Hinc scientia illa scaturit quam in sanctis miramur, adeo sublimis vt multi eorum, qui nec primis quidem labris litteras gustarant, in admirationem sapientes illos raperent, quibus mundus non agnouit sapientiores, Sicut de sancto Antonio narrat D. Au. & luce clarior patet in S. Francisco atq; eius socio, Frat. Egidio, de

Ap. 1. 3. 17. **similiter** concluderent? Sol est Christus, qui animas in Dei cognitione illuminat, illa verò clarior illum habebit, qui diuinum hunc solem sibi habuerit vicinior: ille verò multo amplius qui illum in seipso receperit: quam perfecta Angelus & que sancti in cælis luce illuminantur? Tanto splendore illuminatur, vt Deū ipsū cūq; mysteria clarissimè cōtēplēt: eo quòd in ipsis in eorum singulis sol ille cælestis perfectissimè insit per conlummatam gratiam, & eum singulis eorū per gloriæ lucem vnitus intimius, Hoc D. Ioan. declarat. tum fuit dum ab Angelo cælestis illa Ciuitas ei demonstratur luce radiata adeo clara, vt ei comparata meridiana lux nostra tenebræ sint: & intuentis vnde tanta lux procederet nec solem vidit, nec lunam, nec stellas, nec faces, sed agnam tanto splendore coruscantem vt mille soles luce sua longe superaret: *Lucerna eius est agnus* Factus est autem Agnus ille in singulis illius Urbis Ciuitibus sol fulgentissimos, vnde eorum singuli claritate fulgebant mille solibus ampliori, Si hic abacos statueretur adamantibus exornatus quibus idem maioribus, atque alijs minoribus, & in singulis eorum sol luceret ardentior, quales essent? Quam clarior quam illuminati? quam illustres? Omnes & singuli sol esse viderentur.

quo alius diximus quòd dicere solum sibi videri, quòd congruentius diceret se mysteria fidei videre quàm quòd illa crederet, Cognitione adeo profunda illustratur, vt iam hæc illis incipiat esse gloriæ principium: illud circa quòd, vos ipsos non parum turbatis, quia non capitis, illi cum summa mentis voluptate contemplantur.

Quocirca Theologorum Princeps D. Thom. declarat id quòd ait Apost. duodecim enarrans fructus Spiritus S. inter quos recenset ipsam fidem: *Fidus autem spiritus s. est gaudium pax & c. fides*, Qua ratione inter fructus fidem auumeras fructus est ille qui cum voluptate sumitur: Mysteria verò fidei non illa sumit intellectus cum voluptate: imo potius sic illum omnino priuant voluptate, vt necesse sit quòd voluntas eum liget captiuūque teneat ad illa credendum. Deinde fides principium est, quòd ad cognitionem mysteriorum Dei præsupponendum est, idcirco enim fidem vocat Apost. *Substantiam rerum sperandarum & c.* Id est fundamentum, Fructus verò vitium n. est, quòd colligitur, Quia igitur ratione fructus esse perhibetur? Notes cū D. Thom. quòd fides illa quam Apost. fructum assignat Spiritus S. non sit illa, quam inter tres virtutes numeramus theologicas: hæc etenim inter fructus non reputatur sed virtutibus annumeratur, ex quibus velut ex radicibus fructus pullulant: Sed est cognitio quædam singularis quam sancti habent de diuinis mysterijs, quæ fides credenda proponit, Vt enim in se diuinum hunc possident solem tanto lumine sunt illustres vt nedum fidei credant mysteria, verum in illis sine adeo securi tantamque eorum habeant cognitionem vt iam illorum anima ex eorum consideratione gaudio perfundatur ineffabili.

Admirare ea, quæ in sanctorum fastibus legis quos iubilos, quas exultationes, quas consolationes sentiebant hæc fidei mysteria attentamente reuoluentes: Quanto magis sol seegdit & à te recedit vel tu ab eo, tantò magis visus obnubilatur teque tenebræ sic obumbrant, vt post pusillum omni te doceas luce priuatum meridiana. Sol hic corporalis seegdit seq. tibi subtrahit, te licet inuito & dolente, *Oritur sol & occidit*, Christus autem nequaquam seegdit, sed tu illum repellis, tu per te a peccata te ab illo procul. *Iniquitates vestra diuiserunt inter vos, & Deū vestrum, & elongauerunt bonum à vobis*, Sic exposuimus in Parabola prodigi: Ille etenim ab ipso & à Patre seipsam elongauit, Quanto magis

XVI. Quæ fides esse dicatur fructus Spiritus S. Gal. 5. 22. 12. 9. 70. 23. & in Gal. 1. 7. Heb. 11. 2.

Ecc. 1. 5. XVII. Dissimilitudo inter solem & Christum quoad occasum: Hier. 13. 2.

peccata multiplicantur tanto te ab hoc diuino longius subtrahis sole: vnde hoc oritur vt tanto fidei lux in te decreseat amplius, quanto peccatorum numerus magis accersit idque eodem modo, vt aliquando omnino lux fidei occidat vt patet in perfidis hæreticis de quibus cum Iob dicere possimus, *ipsi fuerunt rebelles luminibus*. De quibus alias dictum est. An tuam vis tuam stabilire fidem? an desideras vt acceptet & augeatur mysteriorum fidei cognitio? An exoptas superare tentationes, quæ sæpius hac in materia te perturbant? Ad solem hunc per opera bona, confessionem integram, & piam accessu communionem: Experieris etenim id, quod ait Propheta regius quisquis alius ex hac luce participauit: *Accedite ad eum & illuminamini, & facies vestra non confundentur.*

§. 8. Christus velut sol operatur in nobis sine libertatis nostræ detrimento.

24.
L. 10. ep.
84. ad
semet.
1. 16.
12.

I.
Dei cooperatio non officit libertati arbitrii.

D. Amb.

Hoc ipsum argumentum prosecutus D. Ambr. Simul articulum explicat sacis profundæ theologiæ & formâ quâ Christus bonum quod habemus & agimus in nobis operatur. Ne cogitaueris quod quamuis ipse hunc omnium Auctor sit illique illis dicere: *Omnis opera nostra operatur in es in nobis Dñe*: dei tibi libertatem adimat arbitrium. Obijcies inquit D. Ambr. Si quidquid boni facimus & habemus, opus sit diuino soli ad scribendum, quid ego facio: videtur enim quod ipsum illud à meo libero tollas arbitrio: *An forte verendum est, ne liberum tollere videamur arbitrium, cum omnia per que operatur Deus, ad ipsum esse dicimus referenda?* Hoc scias quoddum in te Christus operatur, tuam mouens voluntatem, illamque efficaciter ad bonum determinans, non tibi liberum tollat arbitrium sed quod illud adiuet, foueat, roboret, & confortet vt possit id, quod sine eius gratia & auxilio, illi foret impossibile. *Operante ipso adiuuatur arbitrium non auferitur.*

II.
Similitudo.

Sic D. Ambr. hoc ipsum in figura solis attende. Tanta producit sol quanta diximus, & exemplum statuamus in arboribus: in Amigdalæ etenim gignit Amigdalæ, in Piro pira, in Pomo poma, in Cerafo ceras, non tollendo tamen nec alterando vel vnus harum arborum naturam non illis vim inferendo, sed eam conseruando, non ab anima vegetatiua suas proprias ac na-

turales auferendo actiones, sed etiam in ipso adiuuando: Quamuis enim ipsa sit quæ realiter folia, fructus, flores, fructusque germinat, illosque nutriat atque ad perfectionem perducat: verum ita cum virtute solis, vt quidquid agit, totum agit fota, mota, & adiuta virtute solis, in qua suis influentijs inersinsecus operatur, vnde cuiusque arboris naturam conseruans in vnaquaque producit, & simul illæ suos producant fructus vt fari liceat, quod sol illos producat arbores adiuuans, & illæ ipsos producant a sole confortata.

Eodem modo sol iste diuinus producit quid boni prouenit in arboribus Ecclesiæ, totaque natura humana: non tamen illam alterans, non illi vim inferens, non ab ea auferens, quod ab ea est inseparabile, id est, non tollens eius libertatem, sed eam adiuuans, eius potentijs in actionibus suis fauens, ita vt nullum fiat bonum absque eius concursu & influxu cælesti, verum tamen sine vilo genere violentiæ in singulis effectus producat suæ naturæ conformes, et cum hæc in homine sic libera, taliter concurret, vt id quod in ipso & per ipsum operatur, fiat, ipse hæc eadem concurrente libertate, ita vt hic pateat illud Salomonis. *Attingit à sine usque ad finem seruetur, & disponit omnia iuauerit.* Hæc est eius illa suauis dispositio, vt, cum ita sit quod quidquid boni fit per eius fiat virtutem quam communikat, hoc cum tanta fiat suauitate, vt illa virtutis concursus, influxus, & adiutorium in vnoquoque agente iuxta suam naturam se modifict, & cum causis necessarijs, effectus producat necessarios: Cum contingentijs contingentes: Et cum liberis liberis. Doctrina est hæc profundæ verum hanc explicauit, qui spiritum Dei tanta gratia plenitudine habuit, vt illud clarius in Theologia explanauerit quod ceteris videbatur esse obscurius D. Thom. illudque tam planè eius Commentator Card. Caietanus ac libenter exposuit vt nulli intellectui gloriæ diuini gratiæ Zelatori eiusque auxiliij efficacis defensori vllum maneat offenciculum.

Aliam similiter doctrinam elicit D. Ambr. quam nobis signum illud solis exponit: licet enim verum sit, quod prædiximus, Christum esse, qui operatur quidquid in nobis bonorum operum meritique inuenitur in ordine ad diuinam suam gratiam & gloriam: Non tamen tua diligentia, tua excluditur in operando quiritur sedulitas, imo declaratur esse necessaria: nam licet veritati consonum sit, quod quotquot fructus

Sup. 8. 14.

1. p. 19.
a. 8. &
q. 22. a. 4.
1. p. 13.
q. 19.

a. 4. 1.
de His. 1.
111.
hic
cooperatio